

habitus

Nader onderzoek vleermuizen

Goereesestraat te Rotterdam

Gemeente Rotterdam

habitus

Projectadviseur
Ruth van den Herik MSc
ruth@habitus.nl
0172-204060

Rapportage
Michael Wentzel MSc

Documentcode
RDAM2023-25-NO1-V2

In opdracht van
Gemeente Rotterdam

Contactpersoon opdrachtgever
Annelot Esbeukman

Opleverdatum
V1: 17 juli 2024
V2: 13 augustus 2024

Kwaliteitscontrole
Richard Notenboom BSc

Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking van dit rapport inclusief foto's is enkel toegestaan met toestemming van de eigenaar (de opdrachtgever) en onder vermelding van de bron.

Dit rapport is met de grootste zorg samengesteld. Desondanks aanvaardt Habitus geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of door toepassing van adviezen. Onze algemene voorwaarden zijn hier in te zien. Onze privacyverklaring is hier te vinden. Een verklaring van onze documentcodes is te vinden op onze website.

Adres: Tolnasingel 3 / 2411 PV / Bodegraven
Kvk-nummer: 78391385 / **Btw-nummer**: NL861372669B01
Rekeningnummer: NL80TRIO0320021483

https://habitus.nl

Toelichting op de afbeelding
Aanzicht van de oostelijke gevel van het gebouw in het plangebied.

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING 4

1. INLEIDING 5

2. MATERIAAL & METHODE 8

3. RESULTAAT & TOETSING 11

4. CONCLUSIE 13

5. ADVIES 14

BRONNEN 15

BIJLAGEN 16

SAMENVATTING

Doel en onderzoeksvraag

Het doel van dit onderzoek is om de effecten van de werkzaamheden te bepalen en te toetsen of schadelijke handelingen ten aanzien van habitatrichtlijnsoorten als gedefinieerd in de Omgevingswet plaatsvinden. Voor flora- en fauna-activiteiten met gevolgen voor dieren en planten van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) geldt een vergunningplicht bij schadelijke handelingen. In dit onderzoek wordt de volgende vraag beantwoord:

Is er bij uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden kans op schadelijke handelingen als gedefinieerd in de Omgevingswet voor de onderzochte soorten en functies?

Conclusie

Op basis van de onderzoeksresultaten kan het volgende geconcludeerd worden:

Soort	Soort en beschermde functie aanwezig in het plangebied?	Is er sprake van een schadelijke handeling op de soort en is een omgevingsvergunning nodig?
Gewone dwergvleermuis	Ja	Ja
Ruige dwergvleermuis	Nee	Nee
Kleine dwergvleermuis	Nee	Nee
Laatvlieger	Nee	Nee
Meervleermuis	Nee	Nee

Benodigde maatregelen

Indien de werkzaamheden doorgang vinden, dienen de volgende maatregelen genomen te worden:

- vraag een omgevingsvergunning aan. Laat het activiteitenplan opstellen door een ecoloog;
- realiseer voldoende alternatieve vleermuisverblijfplaatsen voor zowel de bouw- als gebruiksfase;
- maak na het verkrijgen van de omgevingsvergunning de (potentiële) verblijfplaatsen in het plangebied ongeschikt voordat de werkzaamheden plaatsvinden;
- start met de werkzaamheden buiten de winterslaapperiode van vleermuizen (1 november tot 1 april);

De volgende verbodsbepalingen zijn van toepassing bij de aanvraag van een omgevingsvergunning:

Soort: gewone dwergvleermuis (Artikel 11.46 van het Besluit activiteiten leefomgeving)

Beschermde functies waar een effect op wordt verwacht:

- 4 zomer- en winterverblijfplaatsen;

1. INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt de aanleiding en het doel van het onderzoek beschreven. Vervolgens worden het plangebied en de voorgenomen werkzaamheden beschreven. Ook wordt het onderzoek afgekaderd.

1.1 Aanleiding

De opdrachtgever is voornemens om diverse werkzaamheden uit te voeren, zie paragraaf 1.4. Er is een ecologische quickscan uitgevoerd (Habitus, 9 maart 2023, met rapportcode: RDAM2023-3-QS1-V1). Hieruit blijkt dat het plangebied vermoedelijk gebruikt wordt door vleermuizen.
Het beschadigen of vernietigen van (gebieds)functies van beschermde soorten is verboden onder de Omgevingswet. Daarom is nader onderzoek uitgevoerd om aan te tonen of uit te sluiten dat deze gebiedsfuncties aanwezig zijn.

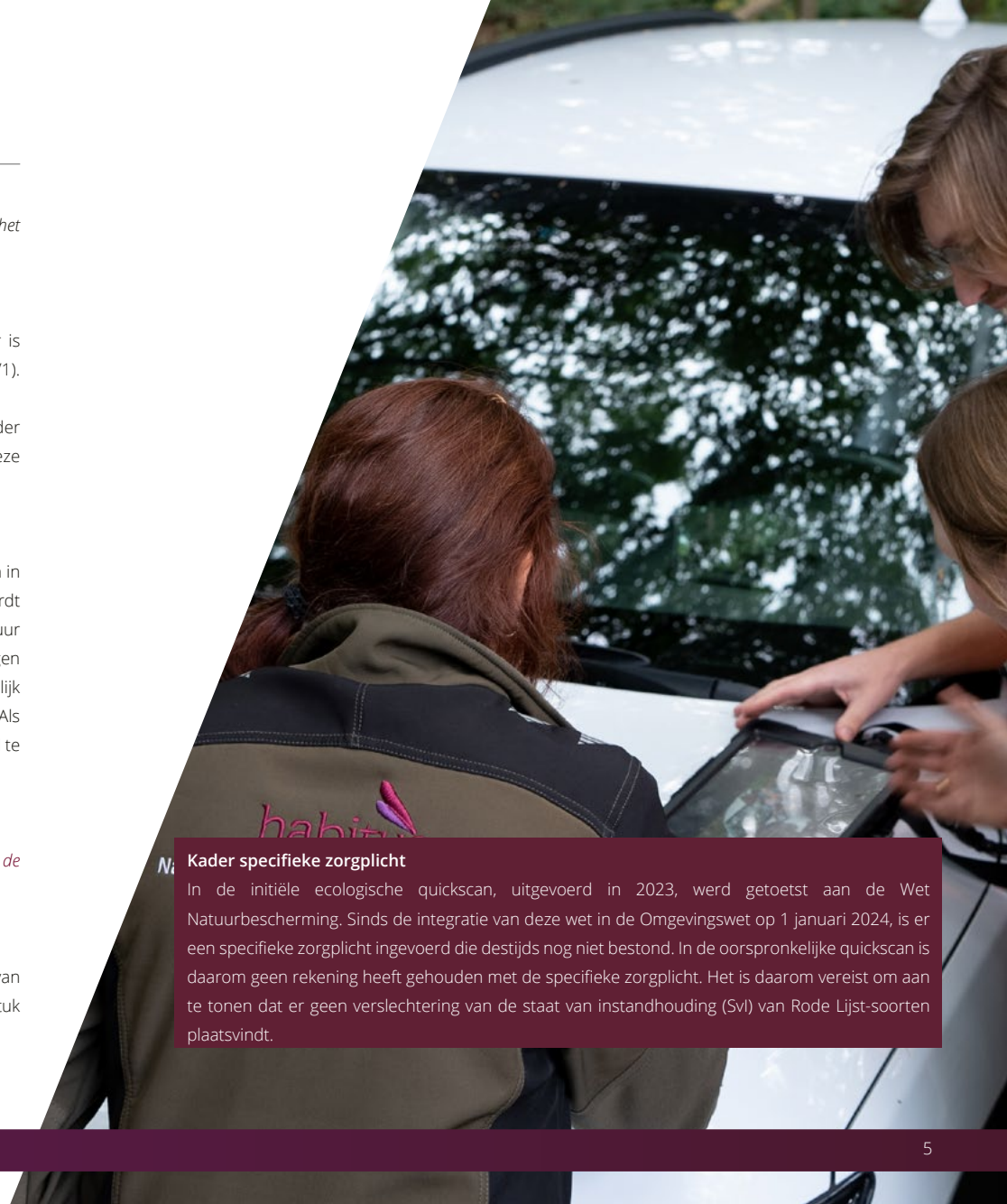
1.2 Doel en centrale vraag

Dit nader onderzoek wordt uitgevoerd om te bepalen of beschermde soorten en functies aanwezig zijn in het plangebied. Indien deze aanwezig zijn, worden de aantallen en locaties in kaart gebracht. Daarna wordt bepaald of de voorgenomen werkzaamheden in strijd zijn met hoofdstuk 11 (Activiteiten die de natuur betreffen) van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Indien er kans is op schadelijke handelingen als gedefinieerd in de Omgevingswet, wordt een advies opgenomen voor het vervolg. Indien mogelijk worden maatregelen of andere vervolgacties beschreven om schadelijke handelingen te voorkomen. Als schadelijke handelingen niet voorkomen kunnen worden, dient een omgevingsvergunning aangevraagd te worden. Zo verkrijgt de opdrachtgever inzicht in noodzakelijke maatregelen of onderzoek.

Dit rapport geeft antwoord op de volgende centrale vraag:
Is er bij uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden kans op schadelijke handelingen zoals bedoeld in de Omgevingswet voor de onderzochte soorten en functies?

1.3 Leeswijzer

De onderzochte soorten en functies zijn beschreven in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 zijn de resultaten van het onderzoek opgenomen. De conclusie met het antwoord op de centrale vraag is te vinden in hoofdstuk 4. Vervolgstappen die benodigd zijn, worden in hoofdstuk 5 behandeld.

Kader specifieke zorgplicht
In de initiële ecologische quickscan, uitgevoerd in 2023, werd getoetst aan de Wet Natuurbescherming. Sinds de integratie van deze wet in de Omgevingswet op 1 januari 2024, is er een specifieke zorgplicht ingevoerd die destijds nog niet bestond. In de oorspronkelijke quickscan is daarom geen rekening heeft gehouden met de specifieke zorgplicht. Het is daarom vereist om aan te tonen dat er geen verslechtering van de staat van instandhouding (SvI) van Rode Lijst-soorten plaatsvindt.

1.4 Vertaalslag

De quickscan en het nader onderzoek zijn uitgevoerd toen de Wet natuurbescherming de geldende natuurwetgeving was. Daar waar in de rapporten wordt geschreven van een overtreding van een artikel van de Wet natuurbescherming, dient dat in het nieuwe stelsel vertaald te worden naar een schadelijke handeling, zoals dat wordt genoemd in de Omgevingswet. De inhoud van de bepaling is hetzelfde gebleven. Zowel in het oude als in het nieuwe stelsel is vastgelegd dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verstoord mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld. Daarnaast geldt dat de directe leefomgeving van beschermde soorten, zoals nesten en verblijfplaatsen, niet beschadigd, vernield of verstoord mogen worden. In Tabel 1 zijn de verbodsbepalingen zoals die genoemd werden onder de Wet natuurbescherming, vertaald naar de nieuwe situatie.

Tabel 1: vertaling van verbodsbepalingen onder de Wet natuurbescherming (Wnb) naar Omgevingswet

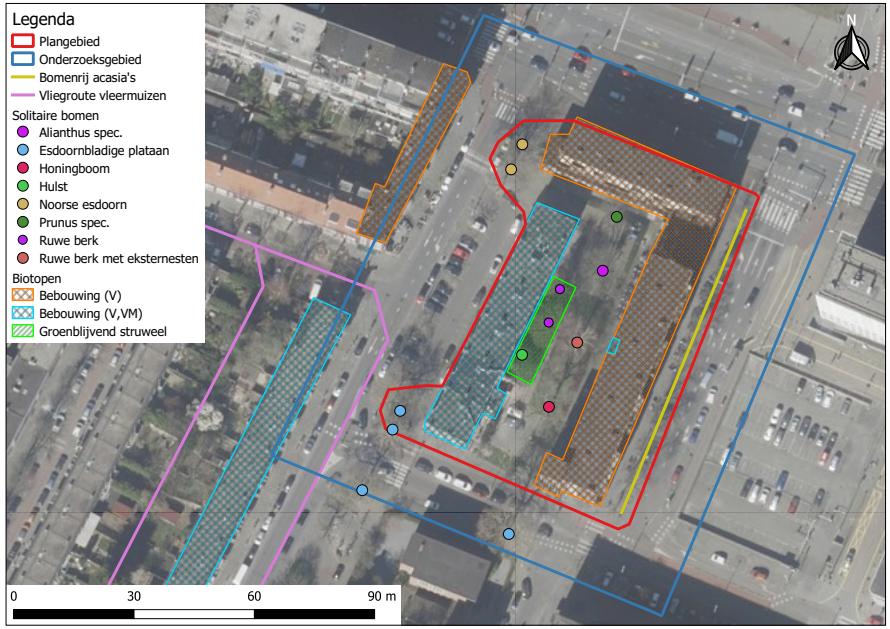
Onder de Wet natuurbescherming (tot 2024)	Onder de Omgevingswet (vanaf 2024)
Overtreding van art. 3.1 van de Wnb	Schadelijke handeling ten aanzien van vogelrichtlijnsoorten (art. 11.37 van het Bal)
Overtreding van art. 3.5 van de Wnb	Schadelijke handeling ten aanzien van habitatrichtlijnsoorten (art. 11.46 van het Bal)
Overtreding van art. 3.10 van de Wnb	Schadelijke handeling ten aanzien van andere soorten (art. 11.54 van het Bal)

1.5 Plangebied

De gegevens over het plangebied zijn hieronder weergegeven in Tabel 2 en Figuur 1.

Tabel 2: gegevens plangebied

Adres (of coördinaten)	Goereesestraat 2 t/m 12, Zuidplein 54 t/m 116 en Pleinweg 2 t/m 10
Plaats	Rotterdam
Provincie	Zuid-Holland
Te onderzoeken object	Flatgebouw
Omgeving bestaat uit	Bebouwing, straten en openbaar groen

Figuur 1: plangebied en de (mogelijke) beschermde functies volgens de quickscan (bron luchtfoto: PDOK, 2023).

1.6 Werkzaamheden

Voor specifieke informatie over de voorgenomen werkzaamheden dient de quickscan geraadpleegd te worden. De volgende activiteiten worden uitgevoerd:

- sloop van bebouwing
- nieuwbouw van woningen en flats;
- aanpassingen in de openbare ruimte met betrekking tot kolkleidingen, verharding, asfalt, fundatie (indien aanwezig), verlichting en beplanting.

De bomen tussen de gebouwen blijven behouden. De bomen ten westen van het gebouw worden gerooid.

1.7 Reikwijdte

Dit nader onderzoek heeft alleen betrekking op:

- het plangebied zoals beschreven in paragraaf 1.5;
- de werkzaamheden zoals beschreven in paragraaf 1.6. Als de werkzaamheden op een andere manier of volgens een andere planning worden uitgevoerd, zijn de conclusies van dit onderzoek niet meer van toepassing. In dat geval wordt geadviseerd om een nieuwe toetsing uit te laten voeren om te bepalen of de werkzaamheden volgens hoofdstuk 11 van de Omgevingswet kunnen worden uitgevoerd;
- de onderzochte elementen binnen het plangebied, zoals beschreven in hoofdstuk 2;
- de onderzochte soorten en functies, zoals beschreven in hoofdstuk 2;
- hoofdstuk 11 van de Omgevingswet, niet op ander beleid of wetgeving.

De resultaten van dit onderzoek zijn maximaal drie jaar geldig bij een ongewijzigde situatie (Artikel 7.197j, lid 2 van de Omgevingsregeling) of korter als in de periode tussen het onderzoek en de aanvraag de locatie en het gebied rondom de locatie waarop de activiteit wordt verricht ingrijpend zijn gewijzigd. Dit nader onderzoek kan voor de initiatiefnemer als bewijsstuk dienen dat ecologisch onderzoek is verricht.

1.8 Criteria

Het onderzoek en deze rapportage voldoen aan de interne proces- en kwaliteitseisen van Habitus. Wij hebben onze eigen kwaliteitseisen opgesteld omdat voor ecologisch onderzoek niet altijd kwaliteitseisen beschikbaar zijn. Het doel van deze eisen is om een kwalitatief onderzoek te bieden. Het betreffen eisen over het proces (beoordeling, interpretatie), onderzoek (protocollen, inzet deskundigheid) en leesbaarheid (rapportage). Iedere rapportage wordt bijvoorbeeld beoordeeld door een andere ecoloog op inhoud en vorm.

1.9 Deskundigheid onderzoekers

Al onze onderzoeken worden verricht door deskundige ecologen. Op onze website zijn de cv's van de projectadviseur, kwaliteitscontroleur en onderzoekers opgenomen om deze deskundigheid aantoonbaar te maken.

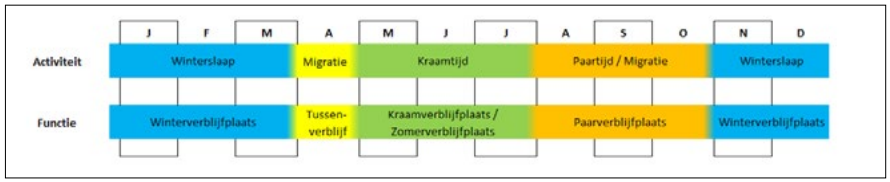
Toelichting op de afbeelding
Tijdens het vleermuisonderzoek worden diverse instrumenten gebruikt.

2. MATERIAAL & METHODE

In dit hoofdstuk wordt de onderzoeksmethode en -uitvoering beschreven per soort(groep).

2.1 Vleermuizen

Vleermuizen gebruiken een netwerk van deelleefgebieden met verschillende functies. Ze volgen daarbij een duidelijke seizoenscyclus: beginnend bij winterslaap, achtereenvolgens trek, balts- en paartijd (sommige soorten), kraamperiode, balts- of paartijd (weer andere soorten), trek en tenslotte weer winterslaap (zie Figuur 2).

Figuur 2: globale seizoenscyclus vleermuizen (Vleermuizen in de stad, 2020).

2.1.1 Onderzoeksopzet vleermuizen

De volgende soorten en functies (zie Tabel 3) worden verwacht op basis van het vooronderzoek.

Tabel 3: mogelijk aanwezige vleermuissoorten en functies.

Soorten	Functies[1]	Locaties in het plangebied
Gewone dwergvleermuis	z, k, p, w	Gebouw aan Goereesestraat: spouwmuur bereikbaar via open stootvoegen kopgevels, ruimte onder boeiboord aan westzijde gebouw, ruimte onder dakrand gehele gebouw. Gebouw aan Zuidplein: ongeschikt behalve deel galerij westzijde door aanwezige kieren. Gebouw aan Pleinweg: ongeschikt.
Ruige dwergvleermuis	z, k, p, w	
Kleine dwergvleermuis	z, k, p, w	
Laatvlieger	z, k, p, w	
Meervleermuis	z, k, p	

[1] *z = zomerverblijf, k = kraamverblijf, p = paarverblijf, w = winterverblijf.*

Figuur 3: onderzoeksopzet voorjaarsonderzoek voor de avondbezoeken (bron luchtfoto: PDOK, 2023).

Het onderzoek naar vleermuizen wordt uitgevoerd volgens het Vleermuisprotocol 2021 (Netwerk Groene Bureaus, 2021). Er is volgens dit vleermuisprotocol geen methode beschikbaar voor het onderzoeken van kleine winterverblijven die niet of vrijwel niet inspecteerbaar zijn. Daarom wordt deze functie bepaald op basis van de aanwezigheid van zomer- of paarverblijven. Als er zomer- en/of paarverblijven aanwezig zijn, nemen we aan dat er ook kleine winterverblijven aanwezig zijn. Deze winterverblijven blijven echter niet vorstvrij en zijn daardoor enkel geschikt als winterverblijfplaats bij milde winterse weersomstandigheden.

Het onderzoek wordt in het voorjaar uitgevoerd door twee personen. Deze bezoeken worden wandelend gedaan en worden gestart vanuit de vaste punten zoals in Figuur 3 weergegeven. Indien er aanleiding voor is, zoals vleermuizen die ergens vandaan vliegen, zal de onderzoeker in die richting wandelen. Ook het ochtendbezoek in het voorjaar en de bezoeken in het najaar wordt wandelend uitgevoerd door twee onderzoekers, met uitzondering van één bezoek in het najaar dat door één onderzoeker werd uitgevoerd. Tijdens deze bezoeken worden alle gevels regelmatig, grondig geobserveerd. Voor de functie paarverblijf is een groter gebied te onderzoeken door één persoon, omdat het gedrag van alle onderzochte soorten dat duidt op dit type verblijfplaatsen gedurende een langere periode waarneembaar is. Hierdoor hoeft niet elke plek op ieder moment overzien te zijn. Tijdens de bezoeken worden alle relevante waarnemingen genoteerd. De waarnemingen worden zodanig ingevoerd dat dubbeltellingen zoveel mogelijk worden voorkomen. Dit wil zeggen dat één baltsende vleermuis niet twee keer wordt ingevoerd. Op deze manier wordt een goed beeld verkregen van het totale aantal individuele vleermuizen in het gebied.

Het veldwerk wordt uitgevoerd met behulp van de Petterson u388 of Petterson M500-384 in combinatie met een Motorola Moto E5 Smartphone (zie Figuur 4). Beide batdetectors beschikken over opname- en vertragingsmogelijkheden. Geluiden die niet direct in het veld te determineren zijn, worden opgenomen en later geanalyseerd. Hiervoor gebruiken wij Batsound, Batexplorer en Anabat Insight. Bij het ochtendbezoek in het voorjaar wordt gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera van het merk Pulsar Helion XP38 en FLIR Scion OTM266. Voor het vastleggen van veldbezoeken en waarnemingen wordt gebruik gemaakt van WrnPro (Zostera, 2024), versie 5.6.9.

2.1.2 Onderzoeksuitvoering vleermuizen

De bezoeken die zijn uitgevoerd voor het vleermuisonderzoek zijn weergegeven in Tabel 4. Het vleermuisonderzoek is geheel uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2021 (Netwerk Groene Bureaus, 2021) voor de soorten en functies omschreven in Tabel 3. Het plangebied was geheel toegankelijk en is volledig onderzocht.

Figuur 4: Petterson M500-384 batdetector in combinatie met een Motorola Moto E5 Smartphone.

2.1.3 Aanpassing plangebied t.o.v. de quickscan

Tijdens het onderzoek is een aanvullende locatie in het gebouw aan de Zuidplein waargenomen die potentieel geschikt is voor vleermuizen. De potentiële invliegopening bevindt zich aan de westkast van het gebouw aan de Zuidplein op galerij op de derde verdieping. Deze locatie is niet waargenomen tijdens de quickscan of is ontstaan in de tijd tussen de quickscan en het onderzoek. Om deze reden is het plangebied aangepast ten opzichte van het voorgestelde plangebied uit de quickscan. Figuur 3 geeft het aangepaste plangebied weer (i.e. inclusief de aanvullende locatie). De aanvullende locatie valt in het zicht van de onderzoeker, waardoor er geen in- of uitvliegers zijn gemist.

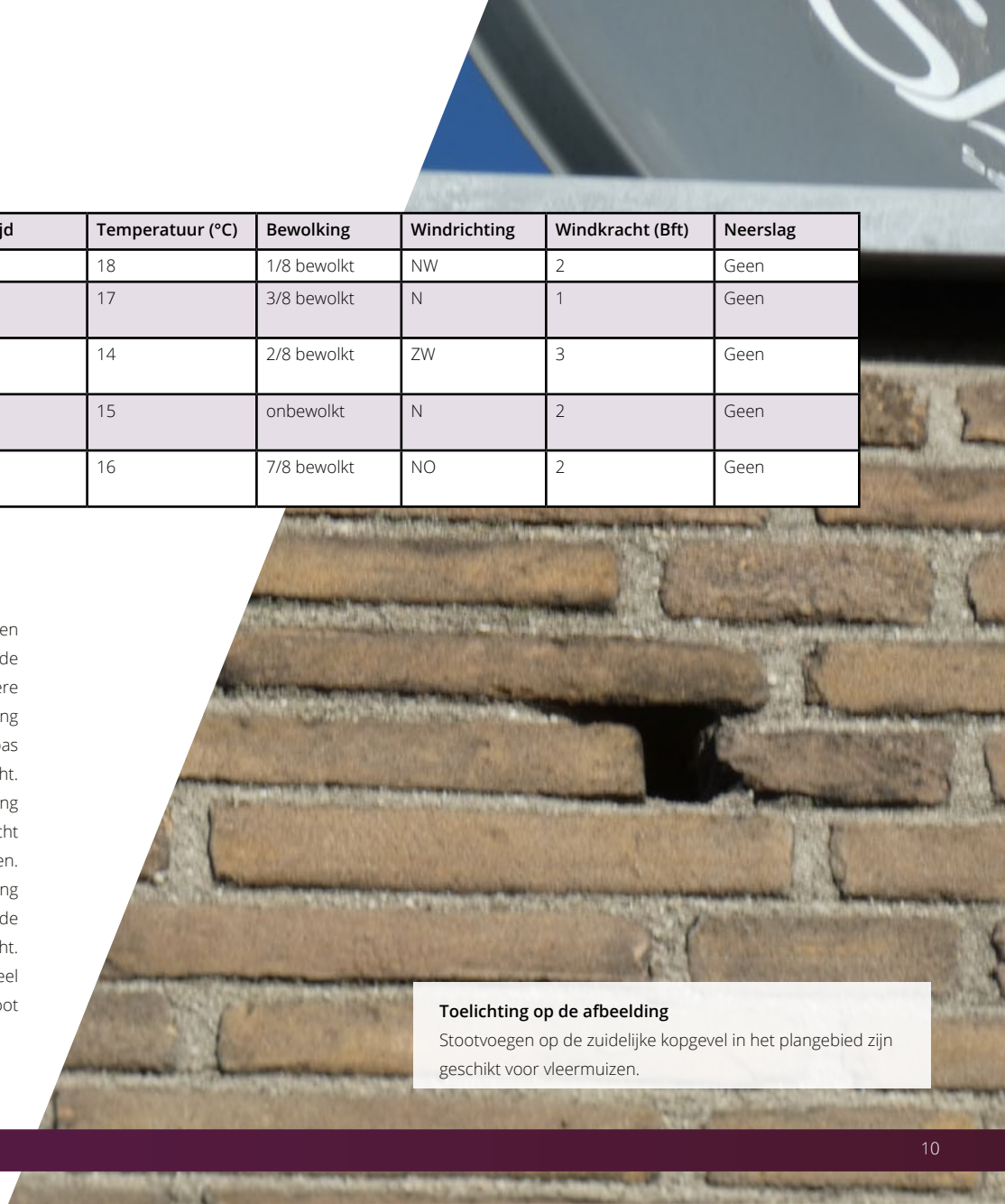
Tabel 4: gegevens veldbezoeken vleermuisonderzoek

Onderzoeker	Functie[1]	Datum	Zon op/onder	Begintijd	Eindtijd	Temperatuur (°C)	Bewolking	Windrichting	Windkracht (Bft)	Neerslag
Bill Jonker	p	21-08-2023	20:54	20:54	00:24	18	1/8 bewolkt	NW	2	Geen
Gilios Eros Moritz Jelle Vliem	p	13-09-2023	20:02	20:02	23:02	17	3/8 bewolkt	N	1	Geen
Gilios Eros Moritz Nieck Roodenburg	z, k	22-05-2024	21:40	21:40	23:55	14	2/8 bewolkt	ZW	3	Geen
Robert Wagensveld Richard Notenboom	z, k	19-06-2024	22:04	22:04	00:19	15	onbewolkt	N	2	Geen
Tiko Seip Michael Wentzel	z, k	21-06-2024	05:22	02:22	05:22	16	7/8 bewolkt	NO	2	Geen

[1] *z = zomerverblijf, k = kraamverblijf, p = paarverblijf.*

2.1.4 Omgevingscheck vleermuizen

Om inzicht te krijgen in de lokale populatie vleermuizen is er tijdens de voor- en najaarsonderzoeksronden een omgevingscheck uitgevoerd. Hierbij is de omgeving van het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van vleermuisverblijfplaatsen. Het gedrag dat vleermuizen in het najaar vertonen, is langere tijd waarneembaar. Om deze reden is het najaar uitermate geschikt om verblijfplaatsen in de omgeving te ontdekken, waaronder kleine verblijfplaatsen van één of enkele dieren. De omgevingscheck is altijd pas gestart nadat de aanwezige paarverblijfplaatsen en -territoria in het plangebied in kaart waren gebracht. Voor de omgevingscheck verliet de vleermuisonderzoeker enkele keren het plangebied om de omgeving te verkennen. Hierbij liep de onderzoeker steeds in een andere windrichting. De onderzoeker onderzocht steeds vijf minuten (hoogstens tien) de omgeving op de aanwezigheid van vleermuisverblijfplaatsen. Tussentijds keerde de onderzoeker terug naar het plangebied om vast te stellen of er nog een wijziging in het baltsgedrag van de vleermuizen was opgetreden. Door deze methode toe te passen zijn globaal de aanwezige paarverblijfplaatsen en paarterritoria in een cirkel rondom het plangebied in kaart gebracht. De prioriteit qua onderzoeksintensiteit heeft te allen tijde bij het plangebied gelegen. Wanneer er veel vleermuisactiviteit in het plangebied was, heeft dit tot gevolg gehad dat de omgevingscheck minder groot of minder grondig is uitgevoerd.

Toelichting op de afbeelding
Stootvoegen op de zuidelijke kopgevel in het plangebied zijn geschikt voor vleermuizen.

3. RESULTAAT & TOETSING

Onderstaand is beschreven welke functies zijn aangetroffen en uitgesloten. Het betreft een interpretatie van de waarnemingen uit het veld. Er is voor gekozen om enkel de relevante resultaten op te nemen. Indien inzicht gewenst is in alle waarnemingen, dan kunnen deze altijd opgevraagd worden bij de projectadviseur.

3.1 Resultaten

De resultaten van het vleermuisonderzoek worden hieronder beschreven.

3.1.1 Aangetroffen beschermde functies

De aangetroffen verblijfplaatsen van vleermuizen zijn weergegeven in figuur 5. Foto's van de invliegopening van de aangetroffen verblijfplaatsen zijn te zien in bijlage 1.

Zomerverblijf

Binnen het plangebied zijn vier zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. Bij het ochtendbezoek op 21 juni 2024 is waargenomen dat één gewone dwergvleermuis een open stootvoeg op de zuidelijke kopgevel van het gebouw inkroop. Verder zijn bij het ochtendbezoek twee gewone dwergvleermuizen waargenomen die onder de daktrim inkropen. Eén verblijfplaats bevindt zich op de noordelijke kopgevel van het gebouw en één verblijfplaats bevindt zich op de oostelijke gevel van het gebouw. De individuen hebben een verblijfplaats in de spouwmuur. Bij het avondbezoek op 19 juni 2024 is één uitvliegende gewone dwergvleermuis waargenomen uit een kier bij de galerij aan de westkant van het gebouw aan de Zuidplein.

Omdat zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis ook gebruikt kunnen worden als winterverblijfplaats bij milde winterse weersomstandigheden, is de functie van winterverblijfplaats niet uit te sluiten op de plekken van de vier zomerverblijven.

3.1.2 Uitgesloten beschermde functies

Er zijn geen kraamverblijfplaatsen aangetroffen van de gewone dwergvleermuis. Er zijn namelijk maar drie invliegende en één uitvliegende gewone dwergvleermuizen waargenomen in het voorjaar. Bij aanwezigheid van een kraamverblijfplaats is de verwachting dat een groter aantal uitvliegende individuen waargenomen zullen worden. Omdat dit niet het geval was, kan een kraamverblijfplaats uitgesloten worden.

Figuur 5: aangetroffen beschermde functies (bron luchtfoto: PDOK, 2023). Door in te zoomen wordt de inhoud beter zichtbaar.

Verder zijn paarverblijven van de gewone dwergvleermuis in het plangebied uitgesloten, omdat tijdens het najaarsonderzoek geen paarterritoria zijn waargenomen in het plangebied.

Er zijn geen kraam-, zomer-, paar- en winterverblijfplaatsen aangetroffen van de ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis. Tijdens de bezoeken zijn namelijk geen waarnemingen gedaan van kleine dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis in het plangebied. Tijdens de bezoeken op 21 augustus 2023 en 13 september 2023 is er een langsvliegende ruige dwergvleermuis waargenomen. Deze was niet afkomstig uit het onderzochte gebouw en vertoonde geen binding met het plangebied.

3.1.3 Omgevingscheck vleermuizen

Tijdens de uitgevoerde omgevingscheck zijn in de buurt van het plangebied geen andere verblijfplaatsen of paarterritoria gevonden.

3.2 Toetsing

De aangetroffen zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis zullen vernietigd worden door uitvoering van de voorgenomen sloopwerkzaamheden. Dit betreft een overtreding van Artikel 11.46, lid 1, onder d, van het Besluit activiteiten leefomgeving voor de gewone dwergvleermuis. Ook leidt het uitvoeren van de werkzaamheden tot het opzettelijk verstoren, wat een overtreding betekent van Artikel 11.46, lid 1, onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving. Daarnaast is bij de werkzaamheden kans op het doden van de gewone dwergvleermuis. Dit betekent een overtreding van Artikel 11.46, lid 1, onder a, van het Besluit activiteiten leefomgeving voor de gewone dwergvleermuis. Het doden van vleermuizen zal echter te allen tijde voorkomen moeten worden door het nemen van maatregelen (zie Hoofdstuk 5).

De bomen tussen de gebouwen werden door één tot twee gewone dwergvleermuis gebruikt om te foerageren. Deze dieren waren vroeg op de avond aanwezig: tussen 22 en 31 minuten na zonsondergang. De bomen worden dus waarschijnlijk gebruikt als eerste plek om te foerageren, na het uitvliegen. De bomen zijn belangrijk voor de vleermuizen die een verblijfplaats hebben in de oostgevel van het linkergebouw en de westgevel van het rechtergebouw. De bomen vormen echter geen essentieel foerageergebied of essentiële vliegroute omdat er voldoende alternatieven in de directe omgeving aanwezig zijn. Rond het plangebied staan meerdere grote bomen die kunnen dienen als alternatieve foerageerplaats. Voorbeelden zijn de bomen tussen de Mijnsherenlaan en de Jungeriusstraat; de bomen in de Goereesestraat en de bomen in de achtertuinen ten zuiden en westen van het plangebied. Ook kunnen de gevels van de gebouwen gebruikt worden als geleidende structuur als de vliegroute. De bomen tussen de gebouwen blijven behouden bij de voorgenomen activiteiten. Indien de activiteiten aan de buitenruimte kunnen leiden tot verstoring van de aanwezige verblijfplaatsen, bijvoorbeeld door licht of trilling, dan zullen er maatregelen genomen moeten worden. Als dat niet mogelijk is, dan zal ook voor deze activiteiten een omgevingsvergunning aangevraagd moeten worden.

Toelichting op de afbeelding
Galerij aan de westkant van het gebouw aan de Zuidplein.

4. CONCLUSIE

4.1 Conclusie

De conclusie geeft antwoord op de centrale vraag:
Is er bij uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden kans op schadelijke handelingen zoals bedoeld in de Omgevingswet voor de onderzochte soorten en functies?

Hieronder volgt een antwoord op de centrale vraag. In Tabel 5 is de conclusie samengevat.
Op basis van hoofdstuk 3 is de voorgenomen ontwikkeling in strijd met de Omgevingswet en het bijbehorende Besluit activiteiten leefomgeving.

Tabel 5: samenvatting conclusie

Soort	Effect verwacht en vervolgstap nodig?	Opmerking
Gewone dwergvleermuis	ja	zie Hoofdstuk 5
Ruige dwergvleermuis	nee	zie paragraaf 4.2
Kleine dwergvleermuis	nee	zie paragraaf 4.2
Laatvlieger	nee	zie paragraaf 4.2
Meervleermuis	nee	zie paragraaf 4.2

4.2 Geen vervolgstap nodig

Uit het onderzoek en de toetsing volgt dat er geen effect wordt verwacht op ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis. Dit betekent dat er voor deze soorten geen vervolgstappen nodig zijn.

Raadpleeg de quickscan om te zien of er voor andere soortgroepen nog maatregelen benodigd zijn.

De volgende verbodsbepalingen zijn van toepassing bij de aanvraag van een omgevingsvergunning:

Soort: gewone dwergvleermuis (Artikel 11.46 van het Besluit activiteiten leefomgeving)
Beschermde functies waar een effect op wordt verwacht:

- 4 zomer- en winterverblijfplaatsen;

5. ADVIES

5.1 Proces en vervolgtraject

Tijdens het onderzoek is aangetoond dat er beschermde functies aanwezig zijn in het plangebied, namelijk verblijfplaatsen. Voor flora- en fauna-activiteiten met gevolgen voor dieren en planten van het Besluit activiteiten leefomgeving geldt een vergunningplicht bij schadelijke handelingen.

Wij adviseren om een omgevingsvergunning voor een flora en fauna-activiteit aan te vragen, omdat wij verwachten dat de werkzaamheden tot een effect op de verblijfplaats zullen leiden. Betrek een ecoloog bij het opstellen van een activiteitenplan.

5.1.1 Vraag een omgevingsvergunning aan en stel een activiteitenplan op

Vraag de omgevingsvergunning aan bij de provincie Zuid-Holland (Omgevingsdienst Haaglanden). Laat het activiteitenplan opstellen door een deskundige ecoloog, zodat alle benodigde informatie aangeleverd wordt bij het bevoegd gezag. In het activiteitenplan wordt onder andere een beoordeling gevraagd over het effect op de 'gunstige staat van instandhouding'. Ook dient passende compensatie concreet uitgewerkt te worden.

5.1.2 Doorlooptijd

Na het indienen van de aanvraag bedraagt de wettelijke termijn acht weken (Artikel 16.64, lid 1 van de Omgevingswet) plus zes weken (Artikel 16.64, lid 2 van de Omgevingswet) uitstel. De behandeling van aanvraag kan in de praktijk echter langer duren. Het opstellen van een activiteitenplan kan veelal in zes tot acht weken plaatsvinden. Dit is echter sterk afhankelijk van snelheid waarmee informatie wordt aangeleverd, bijvoorbeeld over het belang van de ontwikkeling, maar ook over de locatie(s) van compensatie.

5.1.3 Gewenningstijd

De gewone dwergvleermuis dient bij voorkeur ruim van te voren te kunnen wennen aan de te realiseren compensatie. Bij vleermuizen is een vastgestelde periode van toepassing. Habitus kan hierover adviseren en kan ondersteunen bij het tijdig realiseren van compensatie, zodat voorkomen wordt dat na de omgevingsvergunning gewacht moet worden op de gewenningsperiode.

5.1.4 Advies

Wij adviseren om aanvraag van een omgevingsvergunning op te starten, omdat wij verwachten dat de werkzaamheden altijd tot een effect op de verblijfplaats zal leiden. Tenzij voor een optie in 5.1.5 wordt gekozen.

5.1.5 Overige opties

Wil je het aanvragen van een omgevingsvergunning voorkomen? Dan zijn er veelal twee opties mogelijk.

- Voer de werkzaamheden op zo'n wijze uit, dat de zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis geen effect ondervinden. Dit is niet altijd mogelijk. Soms kan met het toepassen van maatregelen gerealiseerd worden dat de wet niet wordt overtreden. Er zal dan een ecologisch werkprotocol nodig zijn, waarin vastgelegd wordt hoe gewerkt kan worden zonder de zomerverblijfplaatsen aan te tasten.
- Er wordt voor gekozen om de werkzaamheden niet uit te voeren.

Indien de bovenstaande opties niet mogelijk zijn, zal een omgevingsvergunning toch benodigd zijn.

5.2 Maatregelen

In het plangebied zijn vier zomer- en winterverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aangetroffen. Indien de werkzaamheden doorgang vinden en er een omgevingsvergunning is verleend, dienen de volgende maatregelen te worden genomen om schadelijke handelingen als gedefinieerd in de Omgevingswet voor de gewone dwergvleermuis te voorkomen, dan wel om de schadelijke effecten van de werkzaamheden te compenseren en/of mitigeren:

- maak na het verkrijgen van de omgevingsvergunning de (potentiële) verblijfplaatsen in het plangebied ongeschikt voordat de werkzaamheden plaatsvinden;
- realiseer voldoende alternatieve vleermuisverblijfplaatsen voor zowel de bouw- als gebruiksfase;
- start met de werkzaamheden buiten de winterslaapperiode van vleermuizen (1 november tot 1 april);

BRONNEN

Alle bronnen zijn geraadpleegd in juli 2024.

Literatuur

- BIJ12 (2024). Kennisdocument gewone dwergvleermuis.
- BIJ12 (2017a). Kennisdocument ruige dwergvleermuis.
- Netwerk Groene Bureaus (2021). Vleermuisprotocol 2021

Software

- Elekon AG (2020). Batexplorer 2.1.
- Peterson Elektronic (2019). Batsound.
- Titley scientific (2020). Anabat Insight.
- Zostera B.V. (2023). WrnPro.

Geraadpleegde websites

www.vleermuis.net. Pagina's: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, meervleermuis, laatvlieger

www.zoogdiervereniging.nl. Pagina: kleine dwergvleermuis

https://www.vleermuizenindestad.nl/node/22.html

BIJLAGE 1 - RELEVANTE FOTO'S

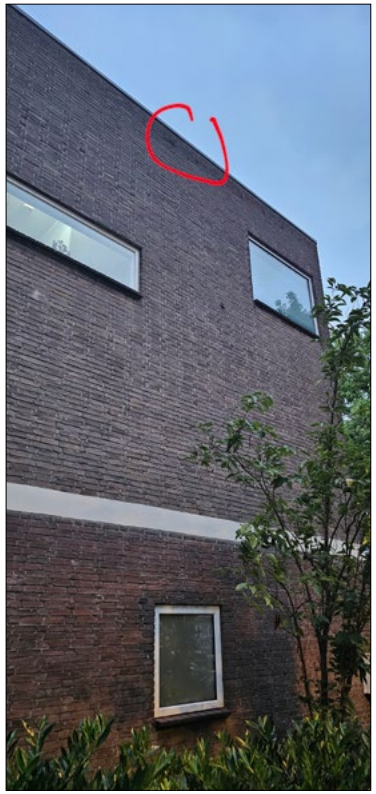

Figuur: invliegopening met rode cirkel aangegeven. Het betreft de zomer- en winterverblijfplaats in de zuidelijke kopgevel van het gebouw. De invliegopening betreft een open stootvoeg.

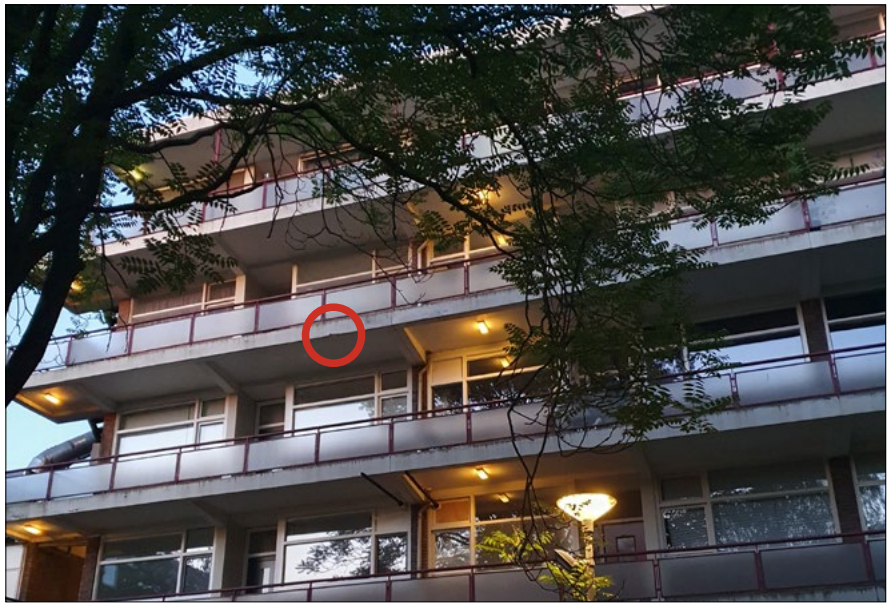

Figuur: invliegopening met rode cirkel aangegeven. Het betreft de zomer- en winterverblijfplaats in de oostelijke gevel van het gebouw. De invliegopening betreft de ruimte bij de daktrim.

BIJLAGE 1 - RELEVANTE FOTO'S (VERVOLG)

Figuur: invliegopening met rode cirkel aangegeven. Het betreft de zomer- en winterverblijfplaats in de noordelijke kopgevel van het gebouw. De invliegopening betreft de ruimte bij de daktrim.

Figuur: uitvliegopening met rode cirkel aangegeven. Het betreft de zomer- en winterverblijfplaats in de westkant van het gebouw aan de Zuidplein. De invliegopening betreft een kier in de galerij op de derde verdieping.

habitus

Over ons

Habitus is een vooruitstrevend advies- en onderzoeksbureau voor biodiversiteit en natuurwetgeving. Wij zijn als organisatie **betrokken** bij de klant. Wij zorgen door **constante ontwikkeling** van onze diensten voor verhoging van de tevredenheid van onze klanten over onze dienstverlening. Wij zijn experts met **passie** voor ons vak en zorgen voor een soepel traject door kwaliteitsdiensten te bieden. Wij helpen onze klanten met praktisch advies over biodiversiteit en beschermde soorten. Wij geloven in langdurige samenwerking met opdrachtgevers, partners en collega's op een wijze die wederzijds voordeel oplevert.

Onze missie en kernwaarden

Het is onze missie om **de biodiversiteit te beschermen en te verhogen**. Met het team van collega's werken we dagelijks in vele projecten met passie aan onze missie. Met wetgeving gerelateerde adviezen dragen we bij aan de bescherming van soorten en zo aan bescherming van biodiversiteit. Met biodiversiteitsadviezen dragen we gericht en direct bij aan het verhogen van de biodiversiteit. Onze kernwaarden zijn:

- betrokken bij onze klanten
- constante ontwikkeling van onze dienstverlening
- passie voor natuur.

Klanttevredenheid en kwaliteit

Wij staan voor de kwaliteit die we leveren. Onder kwaliteit verstaan wij de mate waarin aan de klantverwachting wordt voldaan of wordt overtroffen. De klant is dus degene die bepaalt of wij kwaliteit leveren. Onze dienstverlening wordt door klanten gemiddeld met hoger dan een acht beoordeeld. Dit geeft aan dat we een passende invulling geven aan de klantverwachting. Wij vinden dat we in eerste instantie zelf aan de lat staan voor de te leveren kwaliteit. Om die reden hebben wij dan ook onze eigen kwaliteitseisen geformuleerd. In samenspraak met onze opdrachtgevers bepalen we de gewenste kwaliteit van een dienst.

Over ons logo

Libellen zijn prachtige insecten. Het is dan ook geen toeval dat we voor inspiratie voor ons logo geput hebben uit de fraaie en diverse vormen die de orde van libellen rijk is. Wist je bijvoorbeeld dat elke soort unieke vleugelkenmerken heeft? De paarse kleuren zijn een combinatie van blauw (dat staat voor stabiliteit) en de energie van rood. Paars staat ook voor **passie** en wordt verder geassocieerd met kracht, waardigheid (royalty), creativiteit en ambitie.

